

3

לפני שנה וחצי אמר סטאלין כי אי אפשר יהיה לארצות הקפיטליסטיות להיכנס למרוץ הזריזות הריף וההרים באותה שעה את רמת המחיה של המזרחים.

כמה שבועות אחרי כן פרש אניירין בוואן מממשלת הלייבור והרים את נס המרד. כתוצאה מהחלטת הממשלה לצמצם את הביטוח הסוציאלי לצורך מימון מאמץ ההזריזות. אותו תחליף יחריף ויגרום לחתנת דות מחריפה והולכת של מעמד הפועלים בארצות המערביות לתוכנית ההגנה של הגוש המערבי.

התוצאה הראשונה: נצחון אנשי בוואן בקרב מפלגת הלייבור, נצחון שהשפיע על מדיניותה של בריטניה (אם יתרונו אנשי הלייבור לשלטון בבחירות הבאות, דבר הנראה היום כמעט כודאי).

תוצאה השוכה הרבה יותר לכל המדינות השייכות לאמנה האמלטיט מפגרות כיום במידה מרעת במילוי ההתחייבויות הצבאיות שקיבלו על עצמן. במדינות רבות טרם הוגשם ההסכם להארכת שרות החובה הצבאי לשנתיים. הצבא האירופי המאוחד, שהחלט עליו מזמן, לא קם בכלל. ורחוק כיום יותר מאשר היה אי פעם ההסכם על שותפות ההגנה האירופית. שנחתם על ידי כל הממשלות, לא אושר עד כה אף על ידי פרלמנט אירופי אחד. ואפילו ארצות הברית מפגרות מאד בייצור ובאספקת הציוד הצבאי - ובעיקר המטוסים - שהכתיחו לספק לאירופה.

4

הקמת משטרים קומוניסטיים ודמוקרטיים-עממיים באירופה המזרחית ובסין גרמה לחיסול השווקים המסורתיים של גרמניה ויפאן.

כל עוד היו שתי מדינות אלה בחזקת ארצות כיבוש, בעלות תעשיות הרוסות כתוצאה מהפצצות המלחמה, לא השפיע הדבר על המצב העולמי. אולם עתה שוקמו התעשיות בשתי המדינות, במידה רבה בעזרת הון אמריקאי בעלי התעשייה הגרמניים והיפאניים מחפשים לעצמם שווקים חדשים, ומופיעים בכל העולם כמתחרים לשאר המדינות הקפיטליסטיות, ובעיקר לאנגלים. כיון שהתעשיות החדשות שלהן מצוידות מכונות הרי בה יותר חדישות, קל להן לעלות על התפוקה והאיכות של בריטניה, בעלת הציוד המיושן. הדבר כבר גרם לאכזרן כמה שווקים חשובים של הבריטים.

בעלי הון אמריקאיים עזרו לשקם את התעשייה הגרמנית והיפאנית והפכו שותפים למעשה. לכן עוזרים האמריקאים כיום לאויבות לשעבר נגד בנות בריטם.

ניגודים פנימיים אלה יגרמו, לפי תפיסה זו, לכך שהאנגלים והצרפתים יתנגדו יותר ויותר לתקומתן של גרמניה ויפאן, המבוצעת על ידי האמריקאים. בעוד שהגרמנים והיפאנים עצמם יתנגדו יותר ויותר לני-תוקם המסחרי מארצות הגוש המזרחי, המונע בעדם להגיע אל השווקים הנרחבים באירופה המזרחית ובסין.

5

אמנם אמריקה עודה כיום בכוחה על כל שאר המדינות הקפיטליסטיות גם יחד. אולם מצב זה אינו חייב להמשך.

כשנוצחה גרמניה במלחמת העולם הראשונה היתה כחסרת ישע לעומת כוחן העצום של צרפת והאימפריה הבריטית. אולם כעבור 21 שנה מבדי יצאה גרמניה למלחמה לא רק נגד שתיים אלה, אלא גם נגד אמריקה האדורה וברית המועצות גם יחד.

בימי הסכם מינכן היה נראה שכל העולם הקפיטליסטי יתאחד כדי לצאת למלחמה נגד ברית המועצות. כשם שנראה היום שהעולם המערבי כולו מאוחד באיבתו לקומוניזם. אולם פחות משנה עברה מחתימת הסכם מינכן ועד להתקפה הגרמנית על שותפיה לאותו הסכם. אותו דבר עזר לקרות עתה.

6

המסקנות המעשיות הנובעות מניתוח זה פשוטות למדי: מעות היא למפלגות הקומוניסטיות בארצות המערביות לצאת כיום נגד הקפיטליזם בתור שכזה. עליהן להבין שבמספרה העיקרית - המלחמה נגד השלטונות האמריקאים בעולם - שלהן שותפים טבעיים בכל הגורמים מים הלאומיים-הקפיטליסטיים-הבורגניים המתנגדים לשלטון ההון האמריקאי, ובתנועות הפועלים הכללית-קומוניסטיות המעונינות בהעלאת רמת המחיה ובהפחתת נטל הוון.

כשם שאחרי עלייתו של היטלר לשלטון בגרמניה הפסיקו הקומוניסטים את מלחמתם בסוציאלי-דמוקרטים, והזיטו את ידם לחזית עממית (שהגיעה לשלטון בצרפת ובספרד), כן יתחילו עתה במערכה עולמית ליצירת חזיתות משותפות בכל הארצות המערביות. כתנועת השלום העולמית ובשאר התנועות היוזמות על ידם. כתוצאה מכך תתגבש חזית עולמית נגד האמריקאים.

באותה שעה תמשיך ברית המועצות להגביר את זיונה בכל השטחים, כולל השטח האטומי, מוכנה למגר התקפה אפשרית. אולם מאמץ זה לא ימנע מהגדלת התעשייה המשרתת צרכים של שלום, ובהעלאת רמת המחיה בגבולותיה.

הסיכום ההגיוני של ניתוח זה הוא, כמו בימיו של דנין, שאחרי התי-פוררות העולם הקפיטליסטי מבסנים תנצח המחסכה העולמית.

3

המשק הסובייטי נפל בהרבה מן המשק האמריקאי, ובכמה שטחים גם מן המשק המערב-אירופי.

מכך הסיקו האמריקאים עד כה שברית-המועצות אינה מסוגלת להשתתף במרוץ ההזריזות ולהרים באותה שעה את רמת המחיה של המזרחים, שהיתה ירודה מאד וירדה עוד יותר בימי החורבן של הפלישה הנאצית.

אכן, לא פסקו האמריקאים שברית-המועצות מייצרת נשק טוב מאד וכן השאר את מטוסי-הפילון מטפוס מוג, הנחשבים לטובים בעולם ומסוגלת גם להדביר בהדרגה את הייצור האטומי האמריקאי, אולם האמריקאים היו בטוחים שברית-המועצות יכולה להגיע להישג זה רק על ידי העברת כל מיפעליה הגדולים לפסים מלחמתיים, ואי-העברת מיפעלים חמרי גלם ופועלים לתעשייה של ימי שלום.

פרסום תכנית החומש החדשה הפריכה לחלוטין חישובים אלה. היא הוכיחה שהמשק הסובייטי התרחק והתבסס, מסוגל לתת בעת ובעונה אחת גם תותחים וגם המאה, ממש כמו המשק האמריקאי.

לפיכך הסיק סטאלין, לדעת האמריקאים, את המסקנה שאין לברית-המועצות לחשוש מתקופה ארוכה מאד של מלחמה-קרה או שלום-קרה. הכרוכה במרוץ הזריזות רבת. סטאלין בטוח עתה שרופיה יכולה להתמודד משרך שנים רבות עם המשק הקפיטליסטי בייצור נשק חדיש ומשוכלל, ולהקים באותה שעה מפעלים גדולים שינתנו לאזור הסובייטי את הסחורות הדרושות לו לחייו היומיומיים, שילכו וישתפרו.

4

מלחמת קוריאה לימדה את הרוסים שלא כדאי להם לזווג פעולות צבאיות גרידא. בהן מכרוע כוח-האש וגורמים רבים אחרים כהם אין ידי האמריקאים על התחתונה. לעומת זאת יש לרוסים נשק כביר אחר, אשר אין דוגמתו בדי האמריקאים: המכונה העולמית של המפלגות הקומוניסטיות. מכונה זו יכולה לחרר ריב ולהטריד את הגוש המערבי מבסנים, מבלי שתהיה גגוש המערבי אפשרות מעשית להתנקם ברוסים באותה דרך.

המסקנה המעשית של סטאלין היתה לנצל את מצב השלום-הקר כדי לפורר את החזית המערבית. לשם כך הוא מוכן לתת פיתויים גם לגורמים קפיטליסטיים, כגון הפיתוי לפחור עם ארצות הגוש המזרחי. אמריקה האוסרת מסחר כזה כתנאי לקבלת העניקה מצידה, הופכת על ידי כך בעיני הקפיטליסטים האירופיים והיפאניים לאויבת ומפריעה. זו היתה מטרת הועידה הכלכלית שהתכנסה לא מכבר במוסקבה.

יחד עם זה תנצל רוסיה את השנאה והחשדות בין גרמניה וצרפת. אוסטרליה ויפאן ובין שאר המדינות, שהם בחזקת מסורת של דורות. בעל הון אנגלי אינו יכול ליהנות בשלוות נפש מתמונת בעל הון גרמני הכובש לו בחזרה את השווקים בדרום-אמריקה ובמרחב השמימי מהם גורש בימי המלחמה.

5

נאומו הגדול של גיאורגי מלנקוב בפתיחת הועידה של המפלגה הכיז משפט רב משמעות: כוחו הנוכחי של צבאנו שווה לכוחו אשר מלפני מלחמת העולם השנייה. פרוש הדבר, נראה, שהצבא הסובייטי חזק עתה כמו שהיה ב-1939.

באותה שנה התם סטאלין, כידוע, את חוזהו המפורסם עם היטלר. הוא עשה זאת כדי להפיה את כוון ההתקפה הנאצית ממזרח למערב, לגרום למלחמת אחים בין הארצות המערביות. אפשר להסיק מכך שגם היום יהיה סטאלין מוכן לבוא בקשרי ברית עם ארצות מערביות מסוי-מות - גרמניה ויפאן מצד אחד, או בריטניה וצרפת מצד שני, כתנאי שאלה תנתקנה את עצמן מתוך החזית האמריקאית הכלכלית.

6

המסקנות המעשיות הנובעות מניתוח זה פשוטות למדי: משך כל השנים היה קיים מאבק פנימי בין התפישה הקיצונית, המיוצגת על ידי דאנוב ומולוטוב, ובין אגף מתון יותר בהנהגת מלנקוב ובריה. סטאלין לא התערב במאבק פנימי זה אלא עקב אחרי ההתפתחות, כדרכו במאבקים רעיוניים פנימיים.

עתה הכריע סטאלין את הכף לצד האגף המתון יותר, נתן לו את תמיכתו המלאה. הקו החדש הפך חוק בכל המפלגות הקומוניסטיות בעו-לם. כהקדמה לכך סולקו המנהיגים הקיצוניים במפלגות הקומוניסטיות: אנה פאוקר ברומניה, פלאנסקי בצ'כוסלובקיה ואודרי מארטי בצרפת. אם יצליח סטאלין להפיל את ההיסטריה המלחמתית שנתעוררה עקב מלחמת קוריאה ולהפני את המתחים הכללית, אין ספק ששוב יבצצו כל הניגודים הפנימיים והקיצוניים בארצות המערביות, ואין ספק שזו מטרתו.

איש מבין הפרשנים המערביים אינו מתעלם מן הסכנות הכרוכות במצב כזה. אולם הם מאמינים שהחשכון הסטאליני יבשל. המקורות לתקוותם: (א) הפחד הגדול מפני ברית-המועצות יאסיל בכל זאת על הניגודים הפנימיים, (ב) אמריקה היא כל כך חזקה שתוכל לנפות על הארצות התלויות בה מידה מינימלית של אחדות, (ג) על אף התפתחות המשק הסובייטי, עוד עודה המשק המערבי פי כמה. והמערכת ופני ששוב במרוץ מבלי להנמיך את רמת המחיה של המזרחים, (ד) התכסיסים הקו-מוניסטיים הם כבר כל כך ידועים לבני המפלגות, עד מי נסיונם ליצור חזיתות משותפות בקנה מידה גדול נרונות מלכתחילה לכשנזון.